

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

**Голові Житомирської обласної
військової адміністрації
Віталію БУНЕЧКУ**

**Міністерство охорони здоров'я
України
(до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
*(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини»)*

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», під час виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради з прав людини виявлені порушення прав людини у діяльності комунального некомерційного підприємства «Обласний медичний спеціалізований центр» Житомирської обласної ради (далі – заклад, лікарня).

Статтею 49 Конституції України визначено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 6 Основ законодавства України про охорону здоров'я визначено, що кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, що передбачає медичний догляд, який є необхідним для підтримання здоров'я людини.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час позапланового відвідування медичної частини 29.05.2024 виявлені факти порушення прав людини, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо їх усунення, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності.

Фактична наповненість лікарні перевищує її планову (на 500 ліжок – 602 пацієнти), що може призвести до погіршення якості лікування через брак ліжкового фонду та збільшення робочого навантаження на медичних працівників.

Під час вивчення записів у Журналі застосування фізичного обмеження та медичних карт встановлено порушення статті 8 Закону України «Про психіатричну допомогу», порушення пунктів 5, 7 Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 240 (далі – Правила). Так у ході конфіденційного спілкування пацієнти повідомляли про періодичне застосування з боку медичних працівників фізичного обмеження до окремих пацієнтів, які того потребували за станом здоров'я. Водночас групою НПМ встановлено, що медичними працівниками не фіксується інформація стосовно факту застосування фізичного обмеження до пацієнтів у разі проведення такої процедури.

Відповідно до пункту 50 рекомендацій Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покаранню «Поміщення особи до психіатричного закладу без її на те згоди» (CPT/Inf(98)-12 part) (далі – Стандарти КЗК) кожний випадок застосування фізичного гамування пацієнта (використання ручних способів, засобів для гамування з використанням фізичної сили, ізолювання) повинен бути зафіксований в окремому журналі, який буде передбачений саме для цього та в амбулаторній картці пацієнта. Має бути занотований точний час початку і закінчення застосування засобу, обставини цього випадку, мотиви застосування

засобу, прізвище лікаря, який віддав наказ або схвалив застосування засобу та, якщо це мало місце, опис поранень, які були завдані пацієнтам або працівникам персоналу. Це дасть можливість спостерігати кількість і частоту подібних інтендантів.

Разом з тим медичний персонал не застосовує сертифіковані ремені фіксації, які наявні у відділенні, процедура фіксації здійснюється із застосування імпровізованих ременів з підручних матеріалів, фізичне обмеження застосовується у присутності інших осіб, які страждають на психічні розлади, сама процедура здійснюється на ліжку з панцерною сіткою, що порушує вимоги Правил.

Медична документація не ведеться належним чином, однакові щоденники пацієнтів з інформацією стосовно їх стану здоров'я за тиждень копіюються протягом декількох років без змін, що може призвести до неналежного відслідковування динаміки стану здоров'я пацієнтів, та відсутністю можливого корегування лікування протягом перебування пацієнтів у закладі, що суперечить вимогам пункту 27 Інструкції щодо заповнення форми первинної облікової документації № 003/о «Медична карта стаціонарного хворого», затвердженій наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110.

Під час спілкування з медичними працівниками встановлено, що багато таблетованих лікарських засобів медичні працівники перетворюють у порошкоподібний стан з метою зручного застосування (наприклад, нейролептичні засоби). Водночас пошкодження зовнішньої оболонки лікарського засобу може призвести до зниження ефекту від лікування та погіршення стану здоров'я у пацієнтів (зокрема призводить до порушення контролю вивільнення діючої речовини та її біодоступності).

Пункт 34 стандартів КЗК зазначає про важливість створення позитивного терапевтичного середовища у лікарні, що передбачає забезпечення пацієнту достатнього простору для проживання, так само як і нормального освітлення, опалення та провітрювання, а також підтримання закладу в належним чином відремонтованому стані, який відповідає гігієнічним нормам, що встановлені для лікарняних закладів. Бажано, щоб у розпорядженні пацієнтів були тумбочки біля ліжок і шафи для одягу, сантехнічне облаштування, що не порушує права пацієнта на приватність під час здійснення гігієнічних процедур.

Водночас у деяких палатах відсутні приліжкові тумби, стільці відповідно до кількості ліжок-місць у палаті, шафи для зберігання речей, що не забезпечує додержання вимог пункту 8.3.2.7 основних положень Державних будівельних норм України В.2.2.-10:2022 для закладів охорони здоров'я.

У психіатричному відділенні № 11 для застосування примусових заходів медичного характеру з посиленням нагляду духова кабіна встановлена безпосередньо біля вікна, що порушує приватність пацієнта під час здійснення гігієнічних процедур. Відповідно до пункту 34 Стандарту КЗК сантехнічне

обладнання повинно бути розташоване таким чином, щоб пацієнт міг залишатись наодинці.

Також окремі пацієнти скаржилися на неможливість фізично потрапити на судові засідання та не приймали в них участі у форматі он-лайн. Під час вивчення документації встановлено, що пацієнти підписують відмову від участі в засіданнях, проте при спілкуванні з групою НПМ вони виявляли бажання приймати участь у судових засіданнях.

Вікна відділень облаштовані нерозпашними ґратами, що порушує вимоги пункту 2.16 Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417. Так, у разі необхідності встановлення на вікнах приміщень, де перебувають люди, ґрат, останні повинні розкриватися, розсуватися або зніматися.

У порушенні основних положень Державних будівельних норм України В.2.2.-10:2022 для закладів охорони здоров'я у закладі наявні відділення, де відсутні умови для вільного пересування маломобільних груп населення (відсутні пандуси, підйомники, поручні, тощо).

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що, відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних, керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Житомирській обласній військовій адміністрації розглянути подання та вжити вичерпних заходів щодо негайного усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності комунального некомерційного підприємства «Обласний медичний спеціалізований центр» Житомирської обласної ради, усунення причин та умов, що їм сприяють, а також запобігання їх у подальшому.

2. Організувати та провести перевірку діяльності комунального некомерційного підприємства «Обласний медичний спеціалізований центр» Житомирської обласної ради з метою встановлення причин неналежного

функціонування, що потягли порушення прав людини, за результатами якої вжити вичерпних заходів реагування, у т.ч. дисциплінарного характеру.

Додаток: Звіт про результати відвідування НПМ комунального некомерційного підприємства «Обласний медичний спеціалізований центр» Житомирської обласної ради на 14 арк.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Морозов Руслан 050 967 9551

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№8670.2/24/39.3 від 04.07.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 04.07.2024 16:59
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400